

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— **Τὰ ερείπια τῆς ἀρχαίας Κυζίκου τὸν δέκατον αἰῶνα.** Ἐν τῷ Βιενναίῳ Phil. graecus 342, κώδικι γεγραμμένῳ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, μεταξύ ἄλλων ἐπιστολῶν τοῦ δεκάτου αἰῶνος περιλαμβάνονται καὶ πολλὰ ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοδώρου Κυζίκου, ἃς θέλομεν ἐκδώσει μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι. Ἦτο δὲ ὁ Θεόδωρος τῶν καταδιωχθέντων ὑπὸ τῶν Νικολαϊτῶν, τῶν περὶ τὸν πατριάρχην Νικόλαον (895 - 906 καὶ τὸ 6' τῷ 911), οἵτινες καὶ καθήρεσαν αὐτόν. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν εἰρημένων ἐπιστολῶν ὁ Θεόδωρος, ἐπιστέλλων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον (912 - 959), γράφει ἐν φ. 53^α τοῦ κώδικος τὰ ἐξῆς ἀξιοσπούδαστα περὶ τῆς Κυζίκου καὶ τῶν σωζομένων ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει ἀρχαίων αὐτῆς λειψάνων ὕδωρ φαῦλον καὶ φαρμακῶδες καὶ μοχθηρὸν, οἶνος χυδαῖος καὶ ὑδατώδης καὶ εὐωνος, οἰκίαι κατεστραμμέναι, τείχη περιηρημένα, ερείπια πολλὰ καὶ κολωνοὶ μεγάλοι, στηλῶν καὶ τάφων ἀνατετραμμένα ἐγκαταλείμματα καὶ παρατεθραυσμένων ἐπιγραμμάτων τεμάχια, παλαιᾶς εὐδαιμονίας ἐν μὲν γράμμασιν ἀμυδρὰ λείψανα, ἐν δὲ λίθων μεγέθει καὶ ἐπίσημα, καὶ, τὸ δὴ σχετικώτερον, ἄνθρωποι μόνην ἔχειν μαρτυρούμενοι σὺν ἀπαιδευσίᾳ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποικισάντων αὐτοὺς χωρὶς τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Ἑλλάδος γὰρ καὶ οὗτοι φημίζονται ἀποικοί, Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὰς πρώτας δεκαετίας τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος σωζομένων ἀρχαιοτήτων τῆς Κυζίκου ἴδε τὰ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 50 κώδικος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς ἐκδοθέντα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Α' σ. 72 κ. ἑ.

— **Δύο βυζαντιακὰ αἰνίγματα.** Ἐν φ. 168^α τοῦ ὑπ' ἀρ. 367 Παλατινοῦ κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, γεγραμμένου τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς δύο βυζαντιακὰ αἰνίγματα, γεγραμμένα καταλογάδην ἐν συνεχείᾳ, εἰς ὧν ἑκάτερον ἔπεται ἐν τῷ κώδικι ἡ οἰκεία ἐρμηνεία. Ἐκδίδομεν δ' αὐτὰ ἐνταῦθα, σημειοῦντες ἐν τῇ ἰσᾳ ἑκάστου στίχου τὰς ὑφ' ἡμῶν διορθωθείσας ἐσφαλμένας γραφὰς τοῦ κώδικος.

Σὺ τὸ τρίγραμμον συλλαβὴν φέρεις μίαν.

δηλείς Δηλοῖς καθαρῶς τὸ ἀνέσπερον φέγγος,

ἤρτησε ἤρτηται δὲ μέσον πόλου καὶ Δήμητρας.

ἠήφρον χίλε Φέρεις δὲ ψήφρον πεντακῶς πρὸς τοῖς χιλίοις.

ἔρμηνεία ἠήφρον Ἐρμηνεία Φῶς ἔχει ψήφρον αἴψ'.

Σὺ τετράγραμμον συλλαβὰς φέρεις δύο.

δηλείς Δηλοῖς καθαρῶς τὴν γυναικείαν φύσιν.

συνεξέλεις Ἄν ἄκρα δύο γραμμάτων συνεξέλης,

ἐν σοὶ καλεῖται τοῦ θεοῦ κλήσις μία.

Ἐρμηνεία θῆλυ, ἀποβολὴ τοῦ θ καὶ τοῦ η γί-
ται ἦλ, τουτέστι θεός.

Ἐν τῇ ἔρμηνείᾳ τοῦ δευτέρου ἀνιγματος ἡ κωδιξ ἔχει τὰς γραφὰς θήλι, ἀποβολή, ἰ ἦλ' καὶ τουτέστι. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ἀνιγμῆτι ἠή-
φος νοεῖται, καθ' ἃ καὶ ἄλλως παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, τὸ ἄθροισμα
τῶν ὑπὸ τῶν γραμμάτων δηλουμένων ἀριθμῶν. Καὶ ὅτι $\eta = 500$,
 $\omega = 800$, $\varsigma = 200$, τὸ ἔλρον 1500. Τὸ πεντακῶς τοῦ κώδικος δὲν δι-
ώρθωσα εἰς πεντακῶς, εἰκάζων, ὅτι ὁ ἀνιγματογράφος ἠθέλησε νὰ
παρηγήσῃ διὰ τοῦ τύπου τούτου τὸ πεντακόσια. Διὰ δὲ τῆς λέξεως
Δήμητρα δηλοῦται ἡ γῆ. Τὸ χίλε τοῦ κώδικος ἔχει βεβαίως κακῶς
καὶ διώρθωσ' αὐτὸ εἰς χιλίους, καίτοι οὕτως ὁ στίχος ἀποβαίνει ὑπέρ-
μετρος.

— Ὁ βατικανικὸς κωδιξ 975 καὶ ὁ Κωδινός. Τὸ ἐπώνυμον
Ἀδάστακτος τοῦ πατρὸς Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ, ὅπερ, καθ' ἃ
ἐγράψαμεν ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Η' (1911) σ. 495, εὑρη-
ται ἐν τῷ καταλόγῳ Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων τῷ περιλαμβανόμενῳ
ἐν τῷ Vaticanus graecus 975, εὑρίσκειται καὶ παρὰ τῷ Κωδινῷ ἐν
τῷ «Περὶ τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐτῶν... καὶ περὶ τῶν βασιλευσάν-
των ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ τῶν πόλεων...» ἐκδ. Βόννης σ. 154, 16. Ση-
μειωτέον δὲ, ὅτι τὰ δύο χωρία πλὴν δύο μικρῶν διαφορῶν (πρόσρῃς
παρὰ τῷ Κωδινῷ, πρεσβύτερος ἐν τῷ βατικανικῷ κώδικι, — αὐτῷ παρὰ
τῷ Κωδινῷ, αὐτῷ τε ἐν τῷ βατικανικῷ) εἶνε ἀπαράλλακτα. Τὸ αὐτὸ
δὲ ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος 975 ἐκδοθέντος ὑφ' ἡμῶν
περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου χωρίου (Νέου Ἑλληνομνήμονος
Τόμ. Ε', 1908, σ. 267, ὅπου τὸ ρῆθ' ἐπανορθωτέον εἰς ρηδ) ἐν παρα-
βολῇ πρὸς τὰ τοῦ Κωδινοῦ ἐν σ. 165, 1-12. Ὁμοίως δ' ἔχουσι καὶ
τὰ κατὰ τὸ μακρὸν χωρίον περὶ Ἰσακίου καὶ Ἀλεξίου τῶν Ἀγγέ-

λων, ἔπερ εἶχομεν ἀντιγράψει ἐκ τῶν φ. 155^β-156^α τοῦ βατικανικοῦ κώδικος (B). Τοῦτο, ἀντιβαλλόμενον πρὸς τὸν Κωδινὸν, παρέχει τὰς ἐξῆς διαφοράς·

ἐβασίλευσε Κωδ. σ. 160,22: ἐβασίλευσεν B κύριος Κωδ. σ. 160,22: κῦρις B θ' Κωδ. σ. 160,21: ἐννέα B Ζαγορία Κωδ. σ. 160,23: ζαγοραῖς B ἐλεηλατίσθη Κωδ. σ. 161,1: ἐλεηλατήθη B ἐγεροθέντες Κωδ. σ. 161,3: διεγεροθέντες B ἐκεῖνοι Κωδ. σ. 161,3: ἐκεῖνοι B ἡ δειλίας Κωδ. σ. 161,6: ἦδει B περιπατοῦντες Κωδ. σ. 161,6: περιπατοῦντος B τις Κωδ. σ. 161,6: τις B αἰγιαλῶν Κωδ. σ. 461,7: αἰγιαλὸν B ἀπελθόντες Κωδ. σ. 161,7: ἀπελθόντος B Κυψέλων Κωδ. 161,8: κυψέλλων B κύριος Κωδ. σ. 161,8: κῦρ B μεγάλων ἀνθρώπων Κωδ. σ. 161,15: μεγάλων B κύριος Κωδ. σ. 161,17: κῦρις B ἔτη ζ' Κωδ. σ. 161,17: (χάσμα) ἔτη (χάσμα) ζ' (χάσμα) B ἐν Κωδ. σ. 161,17: λείπει B Σαρδαναπάλου Κωδ. σ. 161,18: σαρδαναπάλως B μηδ' ὄλως Κωδ. σ. 161,19: μηδόλως B ἐνησχολημένων Κωδ. σ. 161,20: ἐνησχολημένου B κάστρα Κωδ. σ. 161,21: κάστρη B Κομάνων Κωδ. σ. 161,22: κομμάνων B παραλλίων Κωδ. σ. 161,22: παραπολλίων B καθ' ὀλόκληρον Κωδ. σ. 161,23: καθολόκληρον B.

Ἀποδεικνύεται ἐντεῦθεν, ὅτι τὸ ἐν τῷ βατικανικῷ κώδικι κείμενον μόνον διαφοράς γραφῆς ἀπὸ τοῦ Κωδινοῦ ἔχει, κατὰ τὰλλα δ' εἶνε τὸ αὐτό. Οὐχ ἦττον ὁ κώδιξ ἐκεῖνος πρέπει νάντιβλήθῃ χάριν νέας ποτὲ ἐκδόσεως τῆς πραγματείας ἐκείνης τοῦ Κωδινοῦ.

— Ὁ *Μανουήλ Παλαιολόγος ἐν Παρισίοις*. Περὶ τῆς διαμονῆς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ Παλαιολόγου ἐν Παρισίοις, ὅτε μετέδη τῷ 1400 πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κάρολον ζ' χάριν βοήθειας ἐναντὶον τῶν Τούρκων, ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ *Chronique du bon duc Loys de Bourbon* ἐκδ. *Chazaud* ἐν Παρισίοις. 1876 σ. 269 κ. ἐ. τὰ ἐξῆς· Et, en cette saison, pour un semblable cas, vint en France, par devers le roi, ce noble prince et bel vieillard, monseigneur Manuel Paléologue, empereur de Constantinoble, pour ce que le prince de Turquie lui avoit moult de sa terre conquise, auquel le roi fit bonne chière, et le receut grandement, et fut logé au Louvre, emprés Bourbon. Le duc Loys lui monstroit de grans amitiés, et le traictoît amiablement, de quoi l'empereur et sa chevalerie grégoise

l'avoient moult à gré. Προσθέτει δ' εἶτα ὁ δούξ Loys de Bourbon ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ αὐτοῦ, ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Παρισίοις διατριβῆς τοῦ Μανουήλ ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Jehan, conte de Clermont, fils au duc de Bourbon, μετὰ τῆς dame Marie, fille au duc de Berri.

Παρά δὲ τῷ *L. Douët-d'Arc* (Choix de pièces inédites relatives au règne de Charles VI. Ἐν Παρισίοις, 1863. Τόμ. Α') εὐρίσκομεν ὑπ' ἀρ. LXXXI «Présents faits par Charles VI à l'empereur de Constantinople Manuel Paléologue» σημεῖωμα εἰλημμένον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἐν τοῖς Archives de l'Empire, νῦν Archives Nationales, Reg. KK 27, fol. 106^b. Ἔχει δ' ὡς ἐξῆς: A Regnault Pisdœ, changeur, demourant à Paris, pour un hennap et une aiguière d'or, poinçonnez a divers ouvraiges, pesant ensemble VII^m I^o XVIe d'or, acheté de lui le XXVe jour de may. Σημειοῦται δ' ὅτι ταῦτα ἠγοράσθησαν ἀντὶ III LXVI francs XVII s. VI d. p. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀρχείου φ. 149 παρελήφθη σημεῖωμα περὶ δώρων δοθέντων à Mathe Cruxthésalo, trésorier de l'empereur de Constantinople. Ὁ ταμίας οὗτος τοῦ Μανουήλ, οὐ παρεφθαρμένον εἶνε ἐν τῷ παλαιῷ γαλλικῷ σημειώματι τὸ ὄνομα, εἶνε βεβαίως ὁ Ματθαῖος Χρυσοκέφαλος ἐκείνος, ὃν καὶ ἄλλως βλέπομεν σχετιζόμενον πρὸς τὸν Μανουήλ Παλαιολόγον, ἅτε μεταστιχουργήσαντα τὸ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν δεσπότην Πελοποννήσου ἀνέκδοτον ἐπίγραμμα τὸ σωζόμενον ἐν τοῖς κώδιξιν, ἐν οἷς εὐρηται ὁ ἐπιτάφιος τοῦ Μανουήλ εἰς τὸν ἀδελφόν. Τὸ δὲ παρισιακὸν σημεῖωμα διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ὁ Ματθαῖος Χρυσοκέφαλος ἦτο trésorier, ἦτοι λογοθέτης, τοῦ Μανουήλ Παλαιολόγου καὶ συνώδευσεν αὐτὸν εἰς Παρισίους.

—**Καὶ ἄλλος εἰκονογραφημένος λογοτεχνικὸς κώδιξ.** Εἰς τοὺς εἰκονογραφημένους λογοτεχνικοὺς κώδικας, περὶ ὧν ὁ λόγος ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. ΙΑ' σ. 433 κ. ἐ., Τόμ. ΙΒ' σ. 119 κ. ἐ., προσθετέος καὶ ὁ τῆς βυζαντινῆς βιβλιοθήκης Παλατίνου Gr. 426, γεγραμμένος τὸν 15^{ον} αἰῶνα ἀρχόμενον καὶ περιέχων ἐν μὲν φ. 1^a-64^b Θησηλίδα, ἐν δὲ φ. 65^a-93^b ἀνεπίγραφον, ἀκέφαλον καὶ κολοβὴν τὴν διήγησιν περὶ Ἡμπερίου καὶ Μαργάρωνας. Τούτων ἡ Θησηίς ἀρχεῖται ὡδε:

Ἄξιοσύνη καὶ τιμὴ νὰ ἔχῃς εἰς τὸν κόσμον
χορὶς νὰ λήψῃς τίποτε ἐξ κίνο ὅπου πρέπει

ἀγάπη νάχης μολουνοῦς, κίγκομη μετεμένα
 δίκκιον ἔχω νά μάχομε πολλὰ σκληρὰ μὲ σένα : †
 Τελευτᾶ δὲ διὰ τῶν ἐξῆς στίχων
 Καὶ πῶς δλα τ' ἀπέσονε, μετὰ σπουδῇ μεγάλη
 τ' αὐθέντη του ζτην φυλακὴν, τοῦ παλαμῶνε πάλι.

Πικρῆτερον δὲ, ὅτι τὸ ὁμοιοτέλετον τῶν παρατεθέντων ἀνω-
 τέρω ἐκ τῆς ἀρχῆς στίχων, τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου, καὶ τῶν δύο
 τελευταίων εἶνε ὅλως τυχαῖον, ἄλλως δ' οἱ στίχοι τοῦ ποιήματος
 δὲν εἶνε ὁμοιοκατάληκτοι, ὡς σφαλλόμενος λέγει ὁ συντάξας τὸν
 κατάλογον.

Πρῶτοι δὲ ἠσώζομενοι στίχοι τοῦ Ἡμπερίου καὶ τῆς Μαργαρίνας
 ἐν τῷ κώδικι εἶνε οἱ ἐξῆς·

Καὶ πιλαλούσιν τὰ φάρια νά δάσουν κονδαρέαις
 καὶ ὁ Ἀλαμάνος ἔδωσεν τὸν Ἡμπέριν εἰς τὸ στῆθος.

Τελευτᾶ δὲ τὸ ποίημα κολοβὸν εἰς τοὺς ἐξῆς στίχους·
 ἀπὸ ὄλους δὲ τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀρόστους
 ἐτοῦτων ἐγιατρέβασιν κάλοια παρὰ τοὺς ἄλλους.

Ἦτο δὲ τὸ ἀντιβόλαιον, ἐξ οὗ ἀντεγράφη τὸ ποίημα τοῦτο, κεκο-
 σμημένον προφανῶς δι' εἰκόνων, δι' ἧς ἀφέθη ἐν τῷ ἀντιγράφῳ χῶ-
 ρος κενός, ἀλλὰ μόνον τὸ κείμενον ἐγράφη, δὲν ἐλήφθη δὲ φροντὶς
 ἀντιγραφῆς καὶ τῶν εἰκόνων.

Τὸ ἐγιατρέβασιν τοῦ τελευταίου στίχου παρέχει ἀρίστην διόρθωσιν
 ἀντὶ τοῦ ἐφθαρμένου ἐλατρεύασιν τοῦ ὀξωνιακοῦ Misc. 287 καὶ τοῦ
 Βιενναίου Theol. CCXCVII = Nessel CCXLIV (Ἴδε *Smyr. P.*
Lambros Collection de Romains grecs. Ἐν Παρισίοις. 1880 σ. 280
 στ. 712) καὶ τῆς ἐν Βενετία ἐκδόσεως τοῦ 1638, ἣν ἀνετύπωσεν ὁ *Le-*
grand (Bibliothèque grecque vulgaire. Ἐν Παρισίοις. 1880 Τόμ.
 Α' στ. 848).

— Χρονικὰ σημειώματα ἐξ Ἡπείρου. Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 95 κώδικι
 τῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξίου Κολουβᾶ ἐν φ. 2^α εὐρίσκομεν παρεγγεγραμ-
 μένα τὰ ἐξῆς χρονικὰ σημειώματα τῶν ἐτῶν 1578 - 1589·

«1653 Μαρτίου 15 ἐδῶ γράφω ὅσα εὐρέθησαν γραμμένα εἰς τὸ
 χαρτὶ τοῦ μακαρίτου Χριστοῦ Χαηκάλη, παλαιὰ γεγενημένα.

«ζ' ἡς^φ ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἡ^ν ἦλθεν ὁ κὺρ Ἰερεμίας ὁ πατριάρχης
 εἰς τὴν Ἄρταν.

«ζ' ἡς^φ ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἐμαζώχτηκαν ὁ κόσμος, οἱ Ἑβραῖοι
 καὶ οἱ Χριστιανοί, καὶ ἔκαμαν τὸ ἕνα τοὺς, καὶ ἔκαμαν τὸν κάτη καὶ

τὸν χαρατζάρη ἀλητζάμηα ἑκατὸν χιλιάδας καὶ ὑπᾶν στὴν Πόλιν Χριστιανοὶ Ἄρτινοὶ τρεῖς καὶ δύο Τοπολιανίτες καὶ δύο Ἑβραῖοι.

«Αὐτὸν τὸν χρόνον ἔκαμαν οἱ Ἑβραῖοι ἀφωρισμὸν καὶ δὲν ὑπῆγαν στὸ μοσχολοῦρι ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον διὰ τὰ ζουλούμια, ὅπου ποτὲ δὲν ἐγένη αὐτό.

«ζήζ^ω ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἐσυκώθησαν οἱ σπαογλάνιδες, καὶ ὅλοι οἱ γιανιτζηράοι τῆς Πόλης καὶ ἔσκουξαν εἰς τὸν βασιλέα διὰ τὴν μουνέδα πῶς ἦτον τὸ γρόσι 120 καὶ τὸ φλορι 180, καὶ ἡ μουνέδα ὀλη κουρεμένη, καὶ εἶπαν ὅσα μπετεχάτια γίνονται, ὅλα ὁ μπελερμπέης τὰ κάνει καὶ ἡ σκότωση τὸν ἡ γίνεται πολλὴ σύγχυσις, καὶ ὁ βασιλεὺς μὴ ἔχων τί ποιῆσαι, τὸν ἐσκότωση, καὶ τὸν ντευτερτάρη, καὶ αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐγένη πολὺ ἀκρίβεια τὸ σιτάρη 1500 ἡ καρδάρα, καὶ τὸ κεχρή 1200 καὶ ἄλλα πολλὰ.

«ζήγ^ω ἔρχετον ὁ υἱὸς τοῦ Σκεντέρ πασά μετὰ τὴν μάχη του καὶ μετὰ τὴν φαιμίαν του εἰς ἕνα κάτεργον, καὶ ὁ πρεβεδοῦρος τῆς Βενετίας τοὺς ἡῦρε καὶ τοὺς ἐδιάδασεν ὅλους στὴν μανάρα, καὶ ἐπλήρωσαν πολὺν βίον τοῦ βασιλέως.

«ζπα^ω ἐν μηνὶ Δεκεβρίῳ, εἰς κρατημένος ἄνθρωπος ὀνόματι Φῶτος ἀπὸ χέρι καὶ πόδια ἔμασεν ἐλεημοσύνην, καὶ ἐφτίασε τὸ γεφύρη εἰς Κρεμενίτζα εἰς τὸ αὐλάκη μετὰ τὴν διακονίαν του, καὶ ὁ θεὸς συγχωρήσει τον.

«ζπδ^ω ἐν μηνὶ Ἰουλλίῳ ὁ ἡμέρα Κυριακῆ, ἦλθεν ὁ Σκλάβος εἰς τὴν Ἄρτα καὶ ἔκαμεν ἡμέραις ἰδ̄.

«ζπα^ω ἔκαμεν ὁ σουλτάν Σελήμης ἀγάπην μετὰ τὸν Βενέτικον, ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ.

«ζπγ^ω ἐν μηνὶ Δεκεβρίῳ ἰε̄ ἀπέθανεν ὁ σουλτάν Σελήμης εἰς τὰς ε̄ τοῦ Ραμαζανίου, καὶ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ σουλτάν Μουράτης ἀπὸ τὴν Ἄλιασιαν καὶ ἐκάθισε βασιλεὺς, καὶ ἐκάμαμε τὰ σινιλίκια εἰς τὰς ζ̄ τοῦ Φεβρουαρίου μετὰ μεγάλαις χαραῖς τρεῖς ἡμέραις, καὶ ἦταν καὶ οἱ χαρατζαράοι τοῦ Φαντζάνου τὰ σπήτια.

«ζπε^ω ἐν μηνὶ Δεκεβρίῳ ζ̄ τῶν τριῶν παιδῶν, ἐγένε μεγάλη κριάδα, καὶ ἐπηξε τὸ ποτάμη τῆς Ἄρτας καὶ ἀπερνοῦσαν οἱ ἄνθρωποι ἀπουπάνου καὶ οἱ μύλοι ἐσταμάτισαν.

«ζ'πθ^φ ἐν μηνί Ἀπριλλίῳ, ἀπέθανεν ὁ κύρ Παρθένιος μητροπολίτης Ἄρτας καὶ ἦλθεν ὁ κύρ Γαβριήλ ὁ Γκόρας.

«ζ'ης^φ ἐν μηνί Ἰουνίῳ κδ^π ἀνεπχύθη ὁ κύρ Γαβριήλ μητροπολίτης ὁ ἄνωθεν.»

— **Προσαλέντη Ἐφημερίς φιλολογικὴ καὶ οἰκονομικὴ.** Ἐν φ. 93^β τοῦ παρ' ἐμοὶ ὑπ' ἀριθ. 24 κώδικος, γεγραμμένου τὸν δέκατον ὀγδοὺν αἰῶνα, παρενεγράφησαν, ἀρχομένου τοῦ δεκάτου ἐνάτου, τὰ ἐξῆς: «Κέρκυρα. Ὁ ἐπιστάτης τῆς ἐν Κερκύρα δημοσίας σχολῆς καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας κύριος Στυλιανὸς Δύρας Προσαλέντης κοινοποιεῖ, ὅτι ἀνέλαβε καὶ αὐτὸς τὴν φροντίδα εἰς τὸ νὰ ἐκδώσῃ ἐν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἐπιγραφόμενον «Ἐφημερίς φιλολογικὴ τε καὶ οἰκονομικὴ», εἰς ἰταλικὴν καὶ γραικικὴν διάλεκτον, τὸ ὅποσον θέλει ἐκδίδοται εἰς κάθε δύο μῆνας μίαν φοράν εἰς 64 σελίδας εἰς 4. Ἡ ἐνιαύσιος τιμὴ τούτου διορίζεται γρόσια: 20 ἄνευ τῶν ἐξόδων τοῦ ἀγωγίου. Ὁ αὐτὸς συνέστησεν ἐκεῖ καὶ ἐν ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον, τὸ ὅποσον μὲ τὸν καιρὸν θέλει ἀνθήσει μεγάλως ὡς πλησιέστερον ὅν τῆς Ἑλλάδος». Τὸ περιοδικὸν τοῦτο δὲν ἐξεδόθη, καθ' ὅσον εἶνε γνωστὸν, καὶ τὸ τυπογραφεῖον δὲ τοῦ Προσαλέντη φαίνεται μὴ συσταθὲν. Αὐτὸς δ' ὁ Προσαλέντης ἔγραψε μόνον τῷ 1811 βραχὺ ἄρθρον, ἐπιγραφόμενον Breve notizia intorno alcuni mattoni letterati ed altri monumenti fittili non ha guari scoperti nel territorio della antica Corcira καὶ δημοσιευθὲν ἐν τῷ Giornale dell' italiana Letteratura. Ἐν Παδούῃ. Τόμ. ΛΑ' σ. 172-83. Ἴδε *Legrand-Pernot* Bibliographie ionienne. Ἐν Παρισίοις. 1910. Τόμ. Α' σ. 231 ἀρ. 821.

— **Τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον Νίζνης.** Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ τοῦ αὐτοῦ κώδικος παρενεγράφησαν μετὰ τάνωτέρω τὰ ἐξῆς: «NIZNA. Μετ' ὀλίγον διεφημίσθη, ὅτι ἡ ἐν Νίζνῃ κοινότης τῶν Γραικῶν κατέθεσε μέχρι τοῦ νῦν 50 χιλιάδας ρουβλίων εἰς τὸ νομισματοφυλάκιον τοῦ συνισταμένου νέου αὐτῆς σχολείου. Ἡ ἀμιλλα καὶ ἡ ζέσις αὐτῶν εἰς τὸ κατὰ τοῦτο ἔργον εἶναι ἀξίαι ἐπαίνου καὶ μιμήσεως. Ὁ ἐκεῖ αὐτοκράτωρ ἐπρόσταξε νὰ ὀνομάζεται τὸ νέον τοῦτο γραικικὸν σχολεῖον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρωταίτου τῆς συστάσεως αὐτοῦ Κυρίου Στεφάνου Ντούμπα καὶ ἐν ταύτῳ ἐπεμψεν αὐτῷ δῶρον τὴν σημαίαν τῆς πρώτης τάξεως τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Βλαδιμήρου, βραβεῖον διδόμενον

μέχρι τοῦ νῦν μόνον εἰς τοὺς μεγάλους εὐγενεῖς τῆς μοναρχίας ταύτης. Εἶθε ἡ τοιαύτη περὶ συστάσεως σχολείων ἀμιλλα νὰ ἔξαπλωθῇ μεταξὺ εἰς ὄλους τοὺς Γραικοὺς, ὡς τὸ μόνον φάρμακον τῆς θεραπείας τοῦ πάθους των». Ἄξια δὲ προσοχῆς ἐν τῷ ἀνωτέρω σημειώματι εἶνε αἱ λέξεις νομισματοφυλάκιον (=ταμεῖον) καὶ σημαία (=παράσημον).

— Ἄκμῆν = ἀκόμη. Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φίλος συνάδελφος κ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, ἔγραψεν ἡμῖν τῇ 6 Φεβρουαρίου τάδε· «Ἡ λέξις ἀκμῆν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀκόμη εὐρηταί ἐν χρήσει τρεῖς ὄλους αἰῶνας πρὸ τοῦ Ἑλληνος πάπα Ῥώμης Ζαχαρίου, περὶ οὗ ποιήσθε λόγον ἐν σ. 371 τοῦ IB' Τόμου τοῦ πολυτίμου Νέου Ἑλληνομνήμονος. Ὁ Παλλάδιος Ἐλενουπόλεως ἐν τῇ Λαυσαϊκῇ Ἱστορίᾳ, ἣν συνέγραψε κατὰ τὰ ἔτη 419-420, μετεχειρίσθη τὸ ἀκμῆν ἐν τοιαύτῃ σημασίᾳ, ὡς λ. γ. «μὴ ἀκμῆν τί σοι χρεωστῶ» (ιη'. 26) «καὶ ὁ πατήρ σου ζῆσαι ἔχει ἀκμῆν ἄλλα ἔτη» (λε'. 9)».

— Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως. Ὁ αὐτὸς κ. Παπαδόπουλος ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν τὰ ἑξῆς· «Αἱ ἐν τῷ κώδικι τοῦ Βαταβικοῦ Λογδούνου ἐπιστολαὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (Ἴδε Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. IB' σ. 417 κ. ἐ.) ἐξεδόθησαν ἐπανειλημμένως. Ὁ Αὐμον ἐδημοσίευσεν αὐτάς τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Monuments authentiques de la religion des Grecs . . . A la Haye 1708*, καὶ τὸ δεύτερον ἄνευ νέας ἀνατυπώσεως ἄλλ' ὑπὸ νέαν ἐπιγραφὴν «*Lettres anecdotes de Cyrille Lucar, Amsterdam 1718*. Ὁ Αὐμον δυστυχῶς ἐν τῇ ἐκδόσει αὐτοῦ παρενέβαλε φράσεις ἀνυπάρκτους (πρβλ. τὸ ἡμέτερον Βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα περὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, «*Ν. Ἡμέρα*» Τεργέστης, 1903 ἀρ. 1489, 1490). Ὁ μακαρίτης Ε. Legrand ἐδημοσίευσεν αὐτάς ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος τοῦ Λογδούνου μετὰ πολλῆς ἀκριθείας, συμπληρώσας τὴν συλλογὴν ἐξ ἄλλων βιβλιοθηκῶν (E. Legrand, *Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages grecs publiés par les Grecs au XVII siècle*, Paris. 1896 t. IV). Ἄλλ' ὁ Legrand παρέτρεξε σπουδαιοτάτην ἐπιστολὴν τοῦ Λουκάρεως ἀποσωζομένην ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Γενεύης, ἣν πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀνεκδότοις ἐπιστολαῖς τοῦ Λουκάρεως ἡμεῖς ἐδημοσιεύσαμεν (Ἀπολογία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Ἱερουσαλήμ. 1905)».

— Ὑμνος τοῦ Ἀλεξίου Λαμπηνοῦ. Εἰς τὰ περὶ τοῦ Ἀλεξίου Λαμπηνοῦ γραφέντα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. ΙΑ' σ. 359 κ.έ., προστεθήτω, ὅτι ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ Ἔτ. Γ' (1882-3) σ. 190 κ.έ. ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Μανουὴλ Γεδεών ἐκ τοῦ κώδικος ΧΞΗ' τῆς βιβλιοθήκης Πατρῶν, γεγραμμένου ἐπὶ χάρτου τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, τριμερῆς ὕμνος εἰς τὸ θαδῶριον φῶς ἐν χωλιαμβικαῖς δωδεκασυλλάβοις, ὧν τὸ δεύτερον καὶ τρίτον μέρος μετὰ χασμάτων, περὶ ὧν δὲν παρέχεται ἐξήγησις ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, λέγοντος περὶ τοῦ ποιήσαντος τάδε· «Περὶ τοῦ παρόντος Λαμπηνοῦ οὐδὲν γινώσκω ὡς ἔργον τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καὶ μάλιστα τῆς ἐποχῆς τῶν παλαμναίων περὶ κτιστοῦ καὶ ἀκτίστου φωτὸς διχαστασιῶν δημοσιεύω αὐτὸ, οὐδεμίαν ἐτέραν ἀξίαν ἀποδιδούς». Ἐνεκα τῆς συμπτώσεως τῶν χρόνων πρὸς τὰς ὑπ' ἐμοῦ ἐνθ' ἄν. ἐκδοθείσας μονηδίας τοῦ Ἀλεξίου Λαμπηνοῦ νομίζομεν, ὅτι ἄνευ δισταγμοῦ εἰς αὐτὸν δυνάμεθα νὰποδώσωμεν καὶ τὸν προρρηθέντα ὕμνον.

— Δύο μετόχια τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν. Ὁ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας τμηματάρχης κ. Ν. Γ. Λέκκας ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν τὰ ἐξῆς· «Ἐν Τόμῳ Γ' σ. 289 τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος μετὰ τὸ δημοσιευόμενον ἐκεῖ σιγγλλιον περὶ τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν παρὰ τὸ Ἄγιον ἐπάγεσθε ὑμεῖς· «Μελίσσια δὲ δὲν εἶνε βεβαίως τὸ Μελίσσι τοῦ δήμου Σικυῶνος, δυσκόλως δὲ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν, ὅτι ἅγιος Ἰωάννης εἶνε τὸ δμώνυμον χωρίον τοῦ δήμου Λετρίνων». Πρόκειται περὶ δύο μετοχίων τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν, ὧν τὰ μὲν Μελίσσια εὐρίσκονται $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας περίπου μακρὰν τῆς Μονῆς, ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐν τῷ πρώτῳ δήμῳ Ἐρινεοῦ τῶν Πατρῶν, ἐπὶ δμωνύμου βουνοῦ, δεχόμενος ἀνὰ τετραετίαν ἓνα μοναχὸν ἐκ τῆς Μονῆς».

— Ῥακενδύτης καὶ Πιναρὸς ἀνύπαρκτα κύρια ὀνόματα. Ὁ *Krumbacher* (*Geschichte der byzantinischen Litteratur* σ. 451) ἑλλ. μετάφρ. *Σωτηριάδου* Τόμ. Β' σ. 89 μνημονεύει μεταξὺ ἄλλων Βυζαντινῶν συγγραφέων, ὧν ῥητορικαὶ συγγραφαὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ *Walz* (*Rhetores graeci*. Ἐν Στουτγάρτῃ 1832-36. Τόμοι ἐννέα), καὶ τοῦ Ἰωσήφ Πιναροῦ Ῥακενδύτου, ἐν δὲ σ. 745 (ἑλλ. μετάφρ. *Σωτηριάδου* Τόμ. Β' σ. 692) ποιεῖται λόγόν περὶ ῥήτορος Ἰωσήφ Ῥακενδύτου καὶ ἐν σ. 782 (ἑλλ. μετάφρ. *Σωτηριάδου* σ. 762) περὶ Ῥακενδύτου τινός, ὅστις «κατέλιπε ποίημα εἰς τὴν Θεοτόκον ἐκ τριά-

κοντα φρικτῶν ἑξαμέτρων καὶ εἰς γλῶσσαν ἀνώμαλον». Προσθέτει δὲ ὅτι «δὲν γνωρίζομεν ἂν ταυτίζεται πρὸς τὸν ῥήτορα καὶ λαμβογράφον Ἰωσήφ Πιναρὸν Ῥακενδύτην (*Wals Rhetores graeci* 4,967) ἢ πρὸς τὸν ὕμνογράφον Παχώμιον Ῥακενδύτην (*J. B. Pitra Hymnographie* σ. CLVI)». Ἄλλ' ἐκ τῶν χωρίων τούτων φαίνεται, ὅτι ὁ *Krumbacher* τὸ τε Πιναρὸς καὶ τὸ Ῥακενδύτης ἐξελάμβανεν ὡς οἰκογενειακὰ ἐπώνυμα, ἐν ᾧ ἀμφοτέρω εἶνε τῶν ταπεινῶν ἐκείνων προσηγοριῶν, ὡς ἀπέδιδον ἑαυτοῖς οἱ Βυζαντινοὶ μοναχοί. Καὶ περὶ μὲν τοῦ Ῥακενδύτης ἴδε ὅσα ἐγράψαμεν ἐν ταῖς Μικταῖς σελίσιν (Ἐν Ἀθήναις, 1905 σ. 460) καὶ ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Α' σ. 330 ὡς καὶ Τόμ. Δ' σ. 379, περὶ δὲ τοῦ Πιναρὸς ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Δ' σ. 379. Πιναρὸς δὲ νοεῖται ὁ μοναχὸς ὁ ῥυπαρὸς, εἴτε εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸ ῥάσον θελήσωμεν νάναφέρωμεν τὴν ῥυπαρότητα κατ' ἀναλογίαν τοῦ Ῥακενδύτης, εἴτε εἰς τὴν ψυχὴν κατ' ἀναλογίαν τοῦ οὐζυροῦς, ὅπερ ἐνίστε φέρουσιν ὡς ἐπώνυμον οἱ μοναχοί. Ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Α' σ. 300. Κατὰ ταῦτα πιναροὶ καὶ Ῥακενδύται μοναχοὶ δυνατὸν νὰ ἐπονομάζωνται πολλοὶ, οὐδὲ δικαιοῦ ἡμᾶς ἢ ὁμωνυμία τῶν ἐπιθέτων τούτων νὰ ταυτίσωμεν τὸν ῥήτορα Ἰωσήφ Ῥακενδύτην πρὸς τὸν ὕμνογράφον Ῥακενδύτην τὸν συντάξαντα τὸ εἰς τὴν Θεοτόκον ποίημα, οὐδὲ δύναται Ῥακενδύτης, ἦτοι μοναχὸς, καλούμενος Ἰωσήφ, οἷος ὁ ῥήτωρ, νὰ ταυτισθῆ πρὸς ἄλλον Ῥακενδύτην, ἦτοι μοναχὸν, φέροντα τὸ ὅλως διάφορον ὄνομα Παχώμιος. Μόνον δὲ δὲν ἀποκλείεται ὁ ταυτισμὸς τοῦ ὕμνογράφου Ῥακενδύτου Παχωμίου πρὸς τὸν ἕτερον ἀνώνυμον Ῥακενδύτην τὸν γράψαντα τὸ εἰς τὴν Θεοτόκον ποίημα.

— Σταυρὸς ὡς σημεῖον ἐλλείψεως λέξεων. Ἐν τῷ Παλατινῷ πολυμιγεῖ κώδικι 367 τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, περιέχονται μεταξὺ ἄλλων διάφορα ἐπιγράμματα, ἐκδοθησόμενα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι. Ἀλλὰ τὸ ἀντιβόλαιον, ἐξ οὗ ἐξέγραψε ταῦτα ὁ βιβλιογράφος, ἦτο ἐν ὀλίγοις τισὶ στίχοις ἐφθαρμένον· διὸ ἀφήκε κενὸν χῶρον, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰς λειπούσας συλλαβὰς, ἀνευ ἄλλης δηλώσεως τοῦ χάσματος. Ἄλλ' ἐν φ. 143^β εὐρίσκομεν μονόστιχόν ἀνεπίγραφον ἐπιγράμμα Ἰωάννου Κυριώτου τοῦ Γεωμέτρου Πάλη κρυμνὸς καὶ σάρκες, ἀτελὲς οὕτω μένον, μεθ' ὃ ἔπεται ἐν τῇ ἰῶα μικρότατος σταυρὸς. Καὶ ἐν τῷ ἀμέσῳ δὲ κατόπιν ἐπιγράμματι, πρώτῳ σειρᾶς ἐπιγραμμάτων $\frac{\sigma}{\tau} = \text{τοῦ Πατρι-}$

κίου, τρεῖς στίχοι ὁμοίως ἑλλιπεῖς φέρουσιν ἐπ' ἴσης ἐν τῇ ὧρα σταυρὸν δηλωτικὸν τοῦ χάσματος.

— **Ἰωάννης Γρηγορόπουλος.** Ὁ Κ. Σάθας (Νεοελληνικὴ φιλολογία σ. 108) ἐν ὑποσημειώσει τοῦ βραχέος ἄρθρου περὶ τοῦ Κρητῶς λογιῶν Ἰωάννου Γρηγοροπούλου τοῦ ἄλλως λεγομένου Ἰωάννου τοῦ Κρητῶς, μνημονεύει τοῦ *Renouard* (*Annales de l'Imprimerie des Aldes*) ὡς ἀναφέροντος «Δημήτριον Γρηγορόπουλον, πιθανῶς ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννου διατελέσαντα διορθωτὴν τῶν ὑπὸ Ἄλδου ἐκδομένων Ἑλλήνων συγγραφέων». Ἡ εἶδησις αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη. Καὶ ἀμφίβολον μὲν εἶνε, ἂν ὑπῆρξε καθόλου τις Δημήτριος Γρηγορόπουλος, ὃν οὐτ' ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ οἴκου τῶν Γρηγοροπούλων τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ *Legrand* (*Bibliographie hellénique aux XVe et XVIe siècles. Ἐν Παρισίοις. 1885 Τόμ. Β' σ. 261 κ. ἐ.*) οὐτ' ἐκ τῶν παρὰ τῷ Ἀμβροσίῳ *Firmin-Didot* (*Alde Manuce et l'hellénisme à Venise. Ἐν Παρισίοις. 1875 σ. 501 κ. ἐ.*) ἐπιστολῶν ἄλλων τε καὶ τοῦ Μάρκου Μουσούρου πρὸς τὸν κηδεστὴν αὐτοῦ Ἰωάννην Γρηγορόπουλον γινώσκωμεν. Ἀλλ' ὅπωςδὴποτε διορθωτὴς τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἄλδου ὑπῆρξεν οὐχὶ Δημήτριος Γρηγορόπουλος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἰωάννης, ὅστις, μετέχων μετὰ τοῦ Ἄλδου καὶ τοῦ Σκιπλίωτος Καρτερομάχου (*Fortiguerra*) τῆς ἐν ἔτει 1500 συσταθείσης *Νεακαδημίας*, ἐταιρείας πρὸς προαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἧς καὶ τὸν ἑλληνιστὶ γεγραμμένον *Νόμον*, ἧτοι κανονισμόν, συνέταξε, προϊστατο ἐν αὐτῇ τῶν διορθωτῶν (*φυλῆς διορθωτῆδος. Ἴδε Didot ἐνθ' ἄν. σ. 151. Legrand ἐνθ. ἄν. σ. 264*). Σημειωτέον δὲ, ὅτι οἱ διορθωταὶ τοῦ Ἄλδου δὲν περιωρίζοντο εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν, οὐδὲ διώρθονον μόνον τὰ τυπογραφικὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν συγγραφέων τὰ κείμενα. Εἰς ταῦτα προσθετέον, ὅτι ὁ *Castellani* (*La stampa in Venezia dalla sua origine alla morte di Aldo Manuzio seniore. Ἐν Βενετίᾳ. 1889 σ. 51*) τὸν μὲν *Νόμον* τῆς *Νεακαδημίας* λέγει γραφέντα ὑπὸ τοῦ Καρτερομάχου, ὡς ἔτος δὲ τῆς συστάσεως αὐτῆς ἀποδέχεται μᾶλλον τὸ 1502. Καὶ τὸ μὲν ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ *Νόμου* εὗρισκομεν ἐκδεδομένον παρὰ τῷ *Didot* ἐνθ' ἄν. σ. 435 κ. ἐ., ἰταλικὴν δ' αὐτοῦ μετάφρασιν παρὰ τῷ *Castellani* ἐνθ' ἄν. σ. 100 κ. ἐ. κατὰ τὴν παρὰ *Renouard* ἐνθ' ἄν. σ. 499 κ. ἐ.